

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

uttalelse@nve.no

Postboks 5091, Majorstua, 0301 Oslo

Lillehammer, 06.06.2022

Dette brevet sendes på vegne av følgende organisasjoner: DNT Gjøvik og omegn, Birdlife Oppland, Birdlife Hedmark, Norges Jeger- og Fiskerforbund Oppland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hedmark og Naturvernforbundet Innlandet (m/lokallag Toten og Land, og Valdres og Gjøvik).

Høringsuttalelse til «Melding om ny 132 kV-kraftledning Åbjøra – Gjøvik»

Bakgrunn:

Elvia AS har sendt inn melding til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) med forslag til utredningsprogram for ny 132 kV kraftledning Åbjøra-Gjøvik. Dagens to 132 kV-ledninger mellom Åbjøra-Bagn-Dokka og Gjøvik transformatorstasjoner ble bygget i 1951 og 1962 og nærmer seg utløpet av sin tekniske levetid. Videre er ikke kapasiteten på ledningene tilstrekkelig for å overføre produksjonen fra Valdres til forbruksområder lenger øst. På bakgrunn av dette, samt hensynet til forsyningsikkerhet, har Elvia startet opp arbeidet med å planlegge to nye 132 kV-ledninger som erstatning for dagens kraftledninger og sendt NVE melding om dette.

Det vises til NVEs høringsside for detaljerte beskrivelser og kart over meldte traséer [HER](#). Formålet med meldingen er å varsle offentlig om at planarbeidet har startet, og informere om hva planene går ut på. Planene berører seks kommuner, herunder Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Etnedal, Nordre Land, Søndre Land og Gjøvik. Meldingen følges av et forslag til utredningsprogram for en konsekvensutredning som skal følge en senere konsesjonssøknad. Følgende tema er foreslått konsekvensutredet: Landskap, kulturminner og kulturmiljø, friluftsliv, naturmangfold, arealbruk, nærings- og samfunnsinteresser, bebyggelse og elektromagnetiske felt, vassdrag og vannressursloven, forurensning og klima, sikkerhet og beredskap.

Dagens trase har et rettighetsbelte opp til 40 m, mens det ved planlegging av ny ledning er lagt til grunn et belte på 50 m bredde ved bruk av to parallelle ledninger med planoppheng. Det er ikke lagt opp til at dagens trase kan benyttes til bygging av to nye 132 kV-ledninger over lengre strekninger, da det vil kreve lengre perioder hvor ledningen må kobles ut og rives før en kan bygge ny ledning. Et unntak er strekningen Gjøvik transformatorstasjon – nye Vardal transformatorstasjon, der det er enklere å koble ut begge ledningene når nye Vardal transformatorstasjon er satt i drift.

Våre synspunkter:

Aktuell kraftledning er en overføringsledning fra kraftproduserende områder i Valdres og Land til sentrale underskuddsområder. Forum for natur og friluftsliv Innlandet ser behovet og hensikten med tilfredsstillende infrastruktur for kraftoverføring i regionen, men vil samtidig minne om det sosiale aspektet i dette. Det er viktig at lokale innspill blir lyttet til samtidig som tilstrekkelige hensyn til natur, lokalt friluftsliv og allmenne interesser blir ivaretatt.

De fremlagte alternative luftstrekke krysser et variert naturmiljø, fra dalbunner og elvesletter til høye skogkledde åser, og vil måtte ha negative konsekvenser. Elvia og Norconsult har i utarbeidelse av meldingen tatt utgangspunkt i registrerte opplysninger i kjente nasjonale databaser så langt i prosessen. Når konsekvensutredninger nå skal foretas, og traseer justeres og tilpasses, er det viktig å få tilgang til lokale baser med mer detaljert informasjon. Det gjelder vilttrekk, tiurleiker, hekkelokaliteter, naturtyper og annen lokalspesifikk informasjon som friluftsliv med lokale skiløyper, turstier og turmål. Det er viktig at prinsippene i naturmangfoldloven blir fulgt opp, og at samlet belastning for strekningene blir vurdert. Våre lokallag kan bistå med den informasjonen de sitter på i tillegg til den kunnskapen kommunene har.

Strekning Gjøvik – Nye Vardal:

På denne strekningen bør kraftledningen rives og bygges opp igjen i all hovedsak i den samme traseen, slik som det det nå er meldt til NVE. Gjøvikmarka/Øverbymarka er svært viktige turområde i Gjøvik. Folkestien over Byhaugen er et populært og sentralt turmål, med Føgdehytta (DNT) og planlagt dagsturhytte. Kraftledningen går i dag midt over toppen, noe som reduserer turmålets opplevelsesverdi. I detaljplanlegginga bør det etter vårt syn foretas en mindre justering av traseen mot sør, forbi Byhaugen. Dette vil bedre forholdene betraktelig.

Strekningen Nye Vardal – Dokka:

Her er det i meldingen skissert to muligheter: Utvide og følge den gamle traseen (1.0) gjennom jordbrukslandskap og bebyggelse på nordsida av Landåsvatnet, eller lage en ny trase (1.3) gjennom skog- og myrområdene på sørsida. Det er fordeler og ulemper ved begge disse alternativene. Terskelen for å bryte opp nye naturområder bør være høy. Vi forventer at konsekvensutredningene vil gi nærmere avklaring om hvilket trasealternativ som synes best for våre interesser.

Strekningen Dokka – Bagn:

Dette er en strekning som har store konsekvenser for naturverdier, og hvor det er vanskeligst å finne gode løsninger. De tre traseene som er aktuelle har alle sine konsekvenser:

Den eksisterende (1.0) som følger dalbunnen vest-øst langs elva Etna krysser elveleiet flere ganger, går gjennom mye jordbruksland og høybonitets skog, og er i konflikt med mange registrerte og svært viktige naturtypelokaliteter (flomskogmark, elvesletter, naturbeitemark, åpen flomfastmark og «kalkrik helofyttsump»). Konsekvensutredningene må gi nærmere avklaring på hvordan konsekvensbildet blir ved ny og utvidet kraftledning i denne trasèen.

Alternativet 3.0 og 3.2 som går inn på Veståsen vil innebære store inngrep i det som er et temmelig upåvirket naturområde, noe som etter vårt syn er svært uheldig. Dette er et skogområde hvor det ikke har vært planlagt eller lagt til rette for store inngrep siden 1970-tallet. Alternativene medfører inngrep i resterende INON-områder. Traseene kommer i konflikt med viltinteresser, storfuglleiker og populære nærturmål som Skjellungskampen, og har stor landskapsmessig påvirkning. Ny kraftledning som skjærer gjennom dette området bør unngås. Vi støtter derfor kommunenes initiativ om å få utredet muligheten til jordkabling i Valdresbana.

Muligheten for 132 kV-jordkabling i Valdresbanen:

Den nedlagte Valdresbanen, fra Eina til Fagernes, dekker svært mye av den aktuelle strekningen for kraftledning Åbjøra – Gjøvik. FNF Innlandet har hatt samtaler med Nordre Land kommune, og er godt kjent med fellesinnspillet som kommunene har sendt inn med ønske om å utrede muligheten for jordkabling i den gamle skinnegangen. Særlig fra Dokka og over Tonsåsen til Bjørge vil en slik løsning etter vårt syn være svært fordelaktig, og sikre at en unngår nye og store inngrep i viktige natur- og friluftslivsområder.

Det er fattet formelle vedtak om nedleggelse av Valdresbanen i Stortingsproposisjon 76 (2001) fra Fagernes frem til Dokka og stortingsproposisjon 193 S (2021) fra Dokka til Eina. I Nord-Aurdal kommune er jernbanesporet allerede revet og erstattet med gang/sykkelvei fra Bjørge til Fagernes. Etter vedtaket i 2021 har Bane NOR innledet møter med de berørte kommuner for å diskutere etterbruk og avhending av sin eiendom. Bane NORs oppdrag er å avhende sin eiendomsrett og gjennomføre nødvendig opprydding. Inkludert i dette ligger å fjerne sviller og stolper impregnert med miljøskadelig kreosot på hele strekningen.

Kommunene langs Valdresbana ser denne situasjonen som en stor mulighet ved at:

- Bane NOR rydder opp i skinner, sviller, gjerder, stolper etc. og overdrar eiendom til de aktuelle kommuner.
- Elvia sørger for jordkabelanlegg som omfatter utlegging av kabel og overfylling
- Sykkelveiprojekt setter i stand toppdekket av banen til gang/sykkelsti med sikte på Nasjonal Sykkelrute. Da som kobling av sykkeltilbud Mjøsa-Valdres med overnattingsmuligheter.

FNF Innlandet støtter kommunene på at denne muligheten for jordkabling bør utredes av NVE. For praktisk gjennomføring kreves en evne og vilje hos de offentlige myndigheter til å løfte blikket, og sørge for nødvendig helhetlig tilnærming. FNF Innlandet vil utfordre fylkeskommunen som en regionalpolitisk aktør, og siden de selv har tungt fagansvar på flere av fagområdene et slikt prosjekt vil berøre (inkludert kulturarv, plan, næring, reiseliv, friluftsliv, vilt, vannmiljø mm). Fylkeskommunen bør løfte prosjektet opp på politisk nivå og samarbeide med kommunene for å sikre nødvendig koordinering offentlige sektormyndigheter mellom slik at muligheten som lanseres utredes grundig. Sammenlignet med tradisjonelle saker der NVE vurderer jordkabling opp mot luftspenn er det i dette tilfellet en rekke forhold som tilsier at regnestykket økonomisk skiller seg ut. Dette siden Bane NOR uansett må ut med gravemaskin og anleggsmaskiner for å fjerne hele eller deler av den aktuelle jernbanestrekningen.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Innlandet

Morten Aas
Koordinator